Grŵp Gweithredu ar Ddigartrefedd
Dydd Iau 22 Awst 2019 13:00 – 16:00
Cartrefi Cymunedol Cymru, 2 Ocean Way, Caerdydd, CF25 5TG

Cofnodion y Cyfarfod

<u>Yn bresennol:</u>

Jon Sparkes	Prif Weithredwr Crisis (Cadeirydd)
Katie Dalton	Cyfarwyddwr Cymorth Cymru
Peter Mackie	Uwch-ddarlithydd, Prifysgol Caerdydd
Naomi Alleyne	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol a Thai CLlLC
Clare Budden	Prif Swyddog Gweithredol Cymdeithas Tai Clwyd Alyn
Clarissa Corbisiero	Cyfarwyddwr Polisi Cartrefi Cymunedol Cymru
Siân Aldridge	The Wallich (yn cynrychioli Lindsay Cordery-Bruce)
Nick Morris	Rheolwr Polisi a Chyfathrebu Crisis
Sarah Rhodes	Pennaeth Digartrefedd, Llywodraeth Cymru
Mark Price	Arweinydd Prosiect ac Ysgrifenyddiaeth y Grŵp, Llywodraeth Cymru
Sarah Bonwick	Tîm Polisi Digartrefedd, Llywodraeth Cymru

<u>Ymddiheuriadau:</u>

Tamsin Stirling	Arbenigwr Tai Llawrydd
Frances Beecher	Prif Weithredwr Llamau
John Puzey	Prif Weithredwr Shelter Cymru
Lindsay Cordery-Bruce	Prif Weithredwr The Wallich
Bonnie Navarra	Arweinydd Ysgogi Newid, Swyddfa Cenedlaethau'r Dyfodol
Glynne Roberts	Rheolwr Rhaglenni BIP Betsi Cadwaladr
Gaynor Toft	Rheolwr Corfforaethol, Tai, Cyngor Sir Ceredigion
Emma Williams	Dirprwy Gyfarwyddwr yr Is-adran Polisi Tai, Llywodraeth Cymru

Croesawodd JS bawb i drydydd cyfarfod y Grŵp Gweithredu ar Ddigartrefedd a nodwyd yr ymddiheuriadau.

Cynhaliwyd y cyfarfod ar ffurf gweithdy. Rhannwyd yr aelodau yn ddau grŵp ar wahân a gofynnwyd i'r ddau grŵp ystyried y cwestiynau canlynol am tua 45 munud yr un cyn cylchdroi rhwng cwestiynau:

<u>Cwestiwn 1:</u> <u>Beth y gallwn ei wneud nawr yn y byrdymor (rhwng nawr a mis Mawrth nesaf) i leihau achosion o gysgu allan?</u>

Cwestiwn 2: Pa fesurau atal trydyddol y dylid eu mabwysiadu i geisio atal pobl rhag dechrau cysgu allan?

Rhoddwyd yr adborth canlynol yn ystod sesiwn lawn yn y rhan olaf o'r cyfarfod.

Cwestiwn 1

i/ Ar ba ardaloedd y dylem ganolbwyntio

- Dylid ystyried pob ardal ond ceisio canolbwyntio adnoddau mewn ardaloedd lle ceir lefel uchel o gysgu allan ond hefyd rai ardaloedd gwledig.

ii/ Gweithwyr allgymorth

- Rhoi ymdeimlad o rymuso drwy gyllidebau personol.
- Angen elfen o symudedd.
- Angen athroniaeth "os yw'n gyfreithlon, yn foesol ac yn foesegol – ewch amdani", er mwyn annog creadigrwydd.

iii/ Llety argyfwng

- Mae'n bwysig cael y math cywir o lety ond cydnabyddir bod prinder mewn rhai ardaloedd e.e. prinder lleoedd diogel i fenywod, mannau sych a gwlyb.
- Defnyddio llety a ddarperir gan grwpiau ffydd neu elusennau.
- Ystyried amrywiaeth eang o fathau o lety - e.e. cabannau gwyliau, ond nid cynwysyddion llongau na phodiau.

iv/ Rhwystrau o ran y gyfraith

- Ystyried dyletswyddau ailgartrefu yn ôl angen blaenoriaethol ac a oes ffordd o dreialu dull gweithredu gwahanol mewn rhai ardaloedd.
- Cydnabod mai'r ddeddfwriaeth yw "y gyfraith" ac nid galluogydd h.y. gallwch wneud mwy na'r gofynion sylfaenol.

v/ Cydweithredu amlasiantaethol

- Mabwysiadu dull gweithredu ar ffurf cynadleddau achos dyddiol.
- Ystyried cyllid ar gyfer swydd cydgysylltydd penodedig.
- Cyd-leoli timau.
- Dim rhyddhau i ddigartrefedd a'r hyn y gall hynny ei olygu yn y byrdymor h.y. gwell systemau atgyfeirio.
- Darparu allgymorth grymusol a mynych sy'n canolbwyntio ar feithrin cydberthnasau lle ceir ymddiriedaeth er mwyn cartrefi pobl a darparu'r adnoddau sy'n galluogi hynny.

vi/ Agweddau cyhoeddus a gweithio gyda'r gymuned leol

- Helpu pobl i wneud pethau defnyddiol yn eu cymuned a chael gafael ar adnoddau lleol.
- Cynnwys y gymuned yn well e.e. rhoi pebyll i bobl ddigartref.

vii/ Cysylltiadau â'r heddlu ac asiantaethau gorfodi eraill

- Cysylltu â chydweithredu rhwng asiantaethau.
- Defnyddio'r Ddeddf Crwydradaeth a Gorchmynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus.
- Mynd i'r afael ag agweddau.

viii/ Stoc dai

- Cysylltu â darpariaeth mewn argyfwng a defnyddio unedau gwag awdurdodau lleol/landlord cymdeithasol cofrestredig yn well dros y gaeaf.
- Ystyried yr hyn sy'n digwydd i lety dros dro ar ôl y gaeaf h.y. llety a ddarperir dros y gaeaf i sbarduno darpariaeth yn y tymor hwy.
- Cyflwyno Tai yn Gyntaf a phrosiectau tai eraill yn gynt.
- Cymorth a hyfforddiant priodol i ddarparwyr gwasanaethau.
- Ystyried dulliau o ddifyrru e.e. darparu cyrsiau.
- Darparu a gwerthuso data'n well, gan gynnwys monitro canlyniadau.

Pwynt Gweithredu: Gofynnwyd i PM a TS ystyried opsiynau gwerthuso posibl.

<u>Cwestiwn 2</u>

i/ Cyllid yn y tymor hwy

- Symud i ffwrdd o gylch o ymrwymiadau cyllido am 1-2 flynedd.

ii/ Llwybrau i ddianc rhag digartrefedd

- Ni ddylai asiantaethau'r sector cyhoeddus fyth symud pobl i ddigartrefedd.
- Swyddog tai penodedig mewn carchardai a mannau eraill lle ceir pobl sy'n agored i niwed.
- Cyllido amlasiantaethol ar y cyd yn y tymor hwy.

iii/ Cymorth cyflym

- Cymorth i bobl nad ydynt yn ddigartref eto ond y mae pethau yn dechrau mynd o chwith yn eu bywydau – dylai fod yn ddyletswydd atgyfeirio i ddarparwyr llety.
- Gwell hyfforddiant a mwy o gyfeirio amlasiantaethol a chydweithio.

iv/ Ailgartrefu'n gyflym

- Mabwysiadu polisi o beidio â gosod pobl mewn hosteli, a datgomisiynu hosteli'n strategol yn y tymor hwy.
- Angen mwy o stoc ac angen defnyddio'r stoc bresennol yn well hefyd.
- Dylai darpariaeth cyllid tai Llywodraeth Cymru gynnwys cartrefu pobl sy'n agored i niwed.
- Dylid ei gwneud yn haws i newid caniatâd cynllunio.
- Rhoi gwell cymorth i denantiaid er mwyn helpu pobl i gael tenantiaethau a'u symud i mewn i rywbeth mwy addas a pheidio â'u troi allan h.y. os na all rhywun fforddio rhent mewn un ardal, efallai y bydd llety fforddiadwy mwy addas mewn ardal wahanol.
- Nodi arian sydd eisoes yn y system y gellir ei wario'n well ar fesurau atal.

v/ Angen blaenoriaethol

- Ystyried newidiadau deddfwriaethol er mwyn gallu cyflenwi'r math cywir o lety yn well.
- Her darpariaeth gwasanaethau sydd wedi'u datganoli a heb eu datganoli.
- Ystyried modelau tai gwahanol (e.e. tai uned sengl) sy'n gysylltiedig â modelau mwy hyblyg o gyllid.
- Bil hawliau i bobl ddigartref.

Diolchodd JS i bawb am eu cyfraniad a dywedodd y câi'r naratif sy'n dod o'r sesiwn hon ei ddefnyddio i baratoi adroddiad drafft cyntaf i'w ddosbarthu i'r grŵp yn barod ar gyfer y cyfarfod nesaf. Bydd angen i'r gwaith ar brofiad uniongyrchol, sy'n mynd rhagddo ochr yn ochr â'r gwaith arall, fwydo i mewn i'r adroddiad hefyd.